

saj je naloga žene v življenju ista, če ne večja kakor moža, saj vendar ona mora prva vsaditi v srce svojega sina in svoje hčere narodni čut, narodno zavest in ponos. Če bomo imeli izobraženo žensko, potem šele bomo mogli ga oprostiti pogubonosnega vpliva duhovstva, ki služi dandanes v političnem življenju le kot slepo orodje v dosedanjih gospodstvenih in sebičnih namenov. Končno je predavatelj govoril o stališču odbora napram ostalim članom društva. Razmerje mora biti vzgojevalno napram manj izobraženim društvenikom. Odbor se mora izpreminjati in tako dati priliko tudi drugim, da pokažejo svoje vodilne zmožnosti, ker končno postane tudi najpotrpežljivejšemu društvu nemu članu vodstvo enega samega odbora neznosno. Odbor mora gledati na to, da preseli društven lokal iz gostilnice, da preseli društveno življenje v bolj tihe prostore, kjer si bodo člani društva lahko brez vsakega hrupa in šuma izposojali knjige in si tako razširjali svoje duševno obzorje. — Društvo mora nadalje gojiti predavanja, kar mora poskrbeti „Zveza nar. društev“, potem prirediti veselice, ki naj ne bodo združene samo z zunanjim pompom, ampak tudi z izobraževalnim delom, in slednjič gledališke predstave.

Pri debati govori tov. Pesek in priporoča predavanje s skriptikonom. G. Hudina je mnenja, naj društva pri prirejanju veselice izkušajo spojiti „sladko s koristnim“. G. Prekoršek priporoča tudi ustanovitev ženskega društva v Celju, ki naj sistematično skrbi za izobražbo svojih članic in izkusa svoje delovanje raztegniti tudi na deželo.

Udeleženci tečaja so ves dan s priznanjem vredno vztrajnostjo in velikim zanimanjem sledili predavanjem in je bilo jako umestno, da so prireditelji tečaja aranžirali proti večeru izlet na stari grad pri Celju. Pod vodstvom A. Peska in Al. Trstenjaka so se podali tečajniki najprej v nemško cerkev in potem na grad. V cerkvi so si ogledali 18 glav celjskih grofov, med katerimi se nahaja tudi glava zadnjega celjskega grofa Ulrika II., ki so ga umorili 1456. l. v Belgradu. Potem so si ogledali znamenite razvaline gradu nekdanjega zgodovinskega Slovencev tako pomembnih celjskih grofov. Ob zarji zahajajočega solca se je nudi izletnikom krasen panorama in navdušeni so zapeli „Lepa naša domovina“, da so se zvoki te krasne himne razlegali nad Celjem in okolico.

Zvečer je bil prijateljski sestanek v „Skalni kleti“, kjer so se udeleženci tečaja v ožjem krogu prav dobro zabavali s petjem, igranjem na klavir itd. Bil je res lep večer, ki ostane vsem v prijetnem spominu.

(Dalje.)

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Konjiško učit. društvo zboruje v nedeljo, dne 7. nov. t. l. o 1/11. dopoldne v novi slovenski šoli v Konjicah po sledečem vzporedju:

1. Predavanje tov. Bena Serajnika o razvoju elektrike in osnovnih potezah brezžične telegrafije.

2. Društvene stvari.

3. Volitev novega odbora.

4. Vprašalna skrinjica.

5. Predlogi.

Pridimo vsi, že prva točka nas bo vse elektrizirala, zato vam je porok vdani **Rado Jurko**, t. č. predsednik.

Kozjansko učit. društvo zboruje dne 2. novembra ob 10. uri dopoldne v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.

2. Dopisi.

3. Razgovor o šol. zvezkih (norm. tipa).

4. Bisanje zemljevida šolskega okoliša in zemljevid polit. okraja.

5. Poročili glavnih skupščin „Zaveze“ in „Lehrerbunda“.

6. Razno.

K točni in obilni udeležbi vabi

odbor.

Savinjsko učit. društvo je zborovalo dne 14. oktobra na Gomilskem. Ker ni bil pri obnem zboru v Mozirju navzoč tov. blagajnik, da bi podal blagajniško poročilo, je to storil sedaj.

Računska pregledovalca najdeti vse v najlepšem redu.

Tov. Jakše predava o letu 1848. med Hrvati in obljubi prihodnjič nadaljevati.

Tov. Zotter omenja, da se mu čudno zdi, da izdatki pri „Zavezi“ vedno presegajo dohodke. Priporoča varčnost ter omejitev ne-

potrebni izdatkov. Tako je bilo čitati, da je „Zaveza“ darovala 50 K poškodovancem po toči. To je vse lepo! Vendar pa imamo organizacijo v prvi vrsti za sebe in zgodilo se bo morda, da bo treba v kratkem kakemu tovarišu gmotno pomagati — brez denarja.

Prihodnje zborovanje se vrši začetkom pomladi.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 7. novembra 1909, ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju na Zidanem mostu.

Dnevni red,

1. Zapisnik.

2. Društvene zadeve.

3. „O vzgojnem pomenu domačije in ljudske šole“, predava tov. Karel Kveder.

4. Poročili: a) o zborovanju „Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev“ dne 15. in 16. avgusta t. l. v Mariboru, b) o zborovanju „Lehrerbunda“ dne 11. septembra t. l. v Gradcu.

5. Slučajnosti.

P. n. tovarišice pevke in tovariši pevec se naj zbero zaradi pevske vaje pol ure poprej v šoli.

K polnoštevni udeležbi vabi najprijazneje

odbor.

Srednješolski vestnik.

**** Kako se izvršujejo sklepi deželnega šolskega sveta?** Pred kratkim se je v seji deželnega šolskega sveta kranjskega na predlog člana dr. Tavčarja sklenilo, da se ne smejo suplentje na srednjih šolah več sprejemati ex praesidio, temveč da je za to potreba sejnega sklepa. Dočim se tega sklepa drže ravnatelji slovenskih gimnazij in predlagajo suplente v potrdilo dež. šol. svetu, se ravnatelji nemških gimnazij čisto nič ne brigajo za ta sklep. Tako je ravnatelj gimnazije v Kočevju, Riedl, kar na lastno roko telegrafiral z Dunaja poklical dva suplenta, nekega Jonketa in nekega Ekertha. Namesto da bi nemški šolski nadzornik Belar ali pa referent Kaltenegger, ki imata čuvati, da se izvršujejo gremialni sklepi dež. šol. sveta, ravnatelja Riedla poučila, da nima nikake pravice samovoljno nastavljanje suplente — ki so, nota bene, še neizprašani, medtem, ko imamo na tucate izprašanih domačih suplentov brez kruha — sta se pa ta dva gospoda lepo uklonila in kar nakazala tema suplentoma plače. Seveda bosta gospoda svoje tiho tapstvo opravičevala s tem, da je bilo nastavljenje rešenih suplentov nujno. Pa ta nujnost je jalova, ker je v par dneh dobili usposobljenih kandidatov. Radovedni smo, ali se bo tudi gremialni dež. šol. sveta podrgel Belarjevi in Kalteneggerjevi samovoljnosti in se dal od teh dveh uradniških magnatov bagatelizirati. Gospodine Schwarz — ali mar nimajo gremialni sklepi dež. šol. sveta za vašo nemška uradnika nobene veljave?

**** Iz srednješolske službe.** Deželni šolski svet kranjski je dovolil, da smeta prof. prve državne gimnazije Iv. Grafenauer in Fran Verbič poučevati na slov. trgovski šoli, prof. dr. F. Korun pa na mestnem deklinskih liceju. — Učit. kandidat dr. Nikolaj Omerza je imenovan za suplenta na višji državni realki v Idriji. — Namesto ljubljanske višje realki dodeljenega suplenta Vincencija Marinkota pride na prvo državno gimnazijo v Ljubljani suplent Andrej Prebil.

**** Naslov profesorja** je podeljen ravnatelju deželnega muzeja kranjskega dr. Jos. Mantuanju.

**** Profesor dr. K. Ozvald** v Gorici je dobil za šolsko leto 1909/10. dopust v svrhu študij na polju pedagoške psihologije v inozemstvu.

Književnost in umetnost.

„Matica Slovenska“ izda za l. 1909. sedmero knjig, in sicer: 1. Bleiweisov Zbornik (študija o literarni in politični naši zgodovini Bleiweisovih in Levstikovih časov), 2. Zabavna knjižnica, 3. Knežova knjižnica (obe z zabavnim čitvom); 4. Onjegin, pesnitve Rusa Puškina, prevedel dr. Ivan Prijatelj; 5. Koroška I., zemljepisni del (s slikami in z natančnim jezikovnim zemljepisom te dežele, napisal dr. Potočnik); 6. Stanko Vraz (obsežna študija, napisal dr. Branko Drehsler); 7. Strekelj, Narodne pesmi. — Knjige so malone natisnene in se bodo letos rano razpošiljale. Naj zato čim prej pošlje članarino (4 K), kdor želi dobiti letošnje knjige.

Zemljevid „Matice Slovenske“. „Matica Slovenska“ daje na znanje, da se na naročila brez obenem poslanega denarja ne more ozirati.

Zvonček. Vsebinska 10. številka: 1. Očetu. E. Gangl. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Siva čaplja. L. d. O. Poučen spis. podoba. — 4. Rodni vasi Borisov. Pesem. — 5. Jeseni si želim... Borisov. Pesem. — 6. Šumijo vrhovi... Borisov. Pesem. — 7. Galci v Rimu. Ivo Trošt. Zgodovinski spis. podoba. — 8. S kruhom ali brez kruha. Ivo Trošt. Povest. — 9. Kako je naučil

gospod Prijatelj svojega hlapca potrebnega reda. Fran Silvester. Povest. — 10. Nevarna grožnja. Ivo Trošt. Povest. — 11. Sreča. Fr. Jordan. Povest. — 12. Iz risb idrijskih realcev. Podoba. — 13. Lastovice. Dušana. Povest. — 14. Grozdni sok. Poučni spis. — 15. Slanica. Ivan Stepko. Pesem. — 16. Dobro delo. Fr. Jordan. Povest. — 17. Povejte, mamica! Bogumil Gorenjko. Pesem. — 18. Otožna pesem. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 19. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. Gustav Stupar. — Ponarejen bankovec. — Potres. — Srnica. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Rešitev. — Količek gospoda Doropoljskega. — Priporočamo!

Družba sv. Mohorja v Celovcu je zaradi večjega dela v tiskarni in ker je izvršila vse knjigovsko delo v lastni, povečani in z novimi stroji opremljeni knjigovoznici, malo pozneje kakor lansko leto dogotovila letošnji književni dar za svoje člane. Vendar bodo društveniki prejeli knjige tako zgodaj, kakor je bilo v navadi prejšnja leta. Ko jih bosta zima in dolgi večeri zbirala na topli klopi ob topli peči, in ob čedni mizi v kotu sobe, bodo že lahko črpali zdravo hrano za glavo in srce iz novih knjig, ki jim je bodo prinesle letos za stari dve kroni letos precej več kakor druga leta. — Razpošiljanje knjig se prične prihodnji teden; najprej jih prejmo najoddaljenejši člani — v Ameriki, Afriki in Aziji — za njimi najbližji — Korošci — potem pa 1. člani v krajih zunaj slovenske zemlje; 2. poreška, krška in senjska škofija; dalmatinske in bosenske škofije; djakovska, zagrebška in ogrske škofije; sekovska in videmska; 3. ljubljanska, 4. goriška, 5. tržaško-koprška, 6. lavantinska škofija. Celovski in vsi udje, ki prejemale knjige naravnost v tiskarni, naj pridejo čimprej ponje, da nam ne bodo delale predolge napotja v itak tesnih naših prostorih.

Domač umetnik v tujini. Dne 1. t. m. je v Wiborgu na Finskem prvokrat nastopil kot dirigent filharmoničnega orkestra Slovenec g. Leo Funtek. Njegov nastop je bil jako srečen. Občinstvo ga je navdušeno aklamiralo. V Wiborgu izhajajoči listi jako pohvalno pišejo o g. Funtku in čestitajo orkestru, da si je pridobil tako izbornega dirigenta. — Gospod Funtek je sin prof. Ant. Funtka.

Kulturno delo.

„Akademija“ je otvorila svojo letošnjo predavateljsko sezono v Ljubljani s predavanjem prof. Vojeslava Moleta o poljskem pesniku Slovackem. Dvorana Mestnega doma je bila polna občinstva, ki je z zanimanjem poslušalo izvajanja govornika. Predavatelj je poslušalcem podal lepo, zaokroženo sliko velikega poljskega pesnika, čigar rojstveno stoletnico Poljaki ravnno letos praznujejo. Lepo in zanimivo predavanje je želo pri hvaležnih poslušalcih zaslužno pohvalo.

Politiški pregled.

*** Položaj v Avstriji.** Kakor vse kaže, provzročijo zakoni, ki jih sprejmejo nižjeavstrijski, gornjeavstrijski, solnograški in predariski deželni zbor, ministrsko krizo v Avstriji. Oba češka ministra (Začek in Braf) sta že izjavila, da podasta takoj demisijo, ako bi ministrski svet predložil nameravane zakonske načrte v sankcijo. Kako se reši kriza, je odvisno v prvi vrsti od držanja poljskega kluba. Poljski minister-rojak Dulemba namerava provzročiti v tem oziru sklep poljskega kluba. Nadejati se je, da se poljski klub nikakor ne bo spozbal tako daleč, da bi se indentificiral s tem, da se predloži v najvišjo sankcijo zakon, ki je naperjen direktno proti Čehom na nižjeavstrijskem. A čim je Bienerth dal v tem oziru kake obljube, je neizogibno, da mora priti do razdora.

*** Ponemčevalna društva v Avstriji.** Istrska „Narodna Prosveta“ prinaša veleznimivo statistiko članov in dohodkov vseh društev, ki imajo namen organizirati nemstvo v Avstriji. Schulverein ima 100.000 članov in 617.200 K dohodkov, Sudmark, društvo za ponemčevanje Slovencev, Hrvatov in Italijanov ima 50.000 članov in 226.000 K dohodkov, Zveza čeških Nemcev ima 55.000 članov in 190.000 K dohodkov, Nordmark proti Čehom in Poljakom v Sleziiji ima 20.000 članov in 148.000 K dohodkov, Zveza Nemcev na severnem Moravskem ima 44.000 članov in 62.000 K dohodkov, Zveza kršč. Nemcev v Bukovini proti Rusinom in Rumunom ima 4900 članov in 60.000 K dohodkov, Tirolska ljudska zveza ima 24.000 članov in 47.000 K dohodkov, Zveza Nemcev za južno Moravsko proti Čehom ima 7500 članov in 9900 K dohodkov, Zveza Nemcev za Dolnjo Avstrijo ima 7000 članov in 7600 K dohodkov, Zveza za kršč. Nemce v Galiciji proti Poljakom in Malorusom ima 3500 članov in 2600 K dohodkov. Nemška zveza v Gornji Avstriji proti Čehom ima 2100 članov in 8800 K dohodkov. To je 13 društev, ki so imela minolo leto 358.900 članov in 1.454.000 K dohodkov.

*** Z vprašanjem podražanja živil** se je bavil avstrijski ministrski svet 12. t. m. in sklenil ustanoviti komisijo, sestavljeno iz ministrstev Haerdta, Brafa in Weiskirchnerja, ki imajo izdelati načrte, kako preprečiti podraževanje.

*** Priključenje Žižkova k Pragi.** Uedinjenje Prage se uresničuje v brzem tempu. Te dni je sklenila občina Smichov, da se priključi Pragi, predvčerajšnjim so isto sklenili občinski svetovalci starodavnega Žižkova. — Nadejati se je, da se za korak edinstva odločijo hitro tudi Kraljevski Vinohrady, in tako bo uresničena želja vseh Čehov, da bo Praga edina, kakor je po svojem ozemlju in svojem prebivalstvu.

Obrambni vestnik.

*** Klerikalna sodrga** s podlo „Slovenčevu“ žurnalistiko, polno demagoštvu, brezvestva in brezdomovinstva, ščuje slovensko ljudstvo zoper učiteljstvo, češ, da je v najožji zvezi s Ferrerom in dogodki v Barceloni. V slavnostni številki, s podobo Šustersčica, Gregorčiča, Korošca in Grafenaura na prvi strani se upa ponoviti laž, da je poslalo naše učiteljstvo na kongres svobodomislicev deputacijo. — V zadnji štev. „Učit. Tov.“ smo pozvali „Slovenca“, naj nam pove imena deputantov, a ker jih ni in nam jih ne more navesti, se zopet z isto frazo laže. — No, se vidi, od kje prihaja. Ko smo Terseglavu navajali fakta in dokazali laž — je molčal! Ko smo Lampetu dokazali neresnico — je molčal! Ko smo „Slomškarjem“ dokazali laž — so molčali! A sedaj so izgubili se to iskrico poštenja, da bi ob taki priliki molčali in lažejo dalje. — Ta fakta si oglej tisto učiteljstvo, ki bi se upalo prisezati na klerikalno poštenost in njih krščanstvo.

*** Povest o regulaciji učiteljskih plač** je koudana. Nihče več dandanes ne sme biti pošten! — Po zaslugi dveh naših stanovskih kolegov je propadel predlog za regulacijo učiteljskih plač, ki ga je stavil tovariš Gangl. No, upamo, da je šel sedaj tudi „Slomškarjem“ up po vodi, ker njim se je to celo obljubljalo po poslancih S. L. S. in predsedniku kakor tudi odborniku „Slomškove zveze“ Jakliču in Ravnikarju. Jaklič je pri glasovanju odšel lepo ven in s tem pokazal, kako umeva regulacijo plač. Ravnikar pa je glasoval — proti. No, ta prokleta disciplina, ki človeku odzame vso moč, če človek nima energije! Mogoče mandat drži bolj nego potreba izboljšanja plač sebi in svojim stanovskim kolegom. No, pa Ravnikarju deloma odpustimo, ker vemo, da se izzvali nanj ves pritisk in ga s tem preplašili. — Nasprotno je z Jakličem, predsednikom „Slomškove zveze“, ki je bil že a priori proti izboljšanju plač. No, njemu kot staremu parlamentarcu nikakor ne moremo opravičiti jalov izgovor discipline, ker on ve, koliko je na tej disciplini, če ga ne bi držal mandat. S tem pa, da je on odšel, je jasno pokazal — ne disciplino, ampak — princip. — Tudi ti gospodje so si stavili princip, izstradati učiteljstvo, in ga vzdrževati na svoji strani s obljubami; a komaj verjamemo, če se bo dalo učiteljstvo varati še enkrat, ker tudi ono se je pričelo zavedati svoje politične veljave in ni izključeno, da izstradan pes ne steče in ne prične gristi v telo svojega gospodarja.

Bivši Slomškar.

*** Iz kranjske deželne zbornice.** (Sklepi o presnovi šolskega zakonika.) Klerikalni poslanec učitelj Ravnikar piše in sestavlja izpreminjavalni predlog k nekemu paragrafu zakona, ki ga je predlagal klerikalni odsek. Poslanec Jarc to opazi, priteče k Ravnikarju, prebere listek in mu z roko namigne, da ne bo s tem — nič. Ravnikar vstane in nese svoj predlog načelniku S. L. S. Šustersčiču v pretres. — Šustersčič premišlja — a tudi ta mu na migljaj Jarca odmiga z roko in pove, da se to ne strinja s principi stranke. Ravnikar gre na prostor in glasuje za odsek — klerikalni — predlog proti Ganglovcem predlogu, proti svojemu prepričanju in istotako proti mišljenju učiteljstva. — Nikakor ne menimo s to notico zaničevati Ravnikarja, ker politične strasti nočemo uporabljati kot bojno sredstvo, kako klerikalci in S. L. S. upoštevajo res „pravega“ zastopnika učiteljstva in kako upoštevajo voljo učiteljstva. — Tu se zrcali istinitost in iskrenost pozdrava načelnika S. L. S. dr. Šustersčica „Slomškovi zvezi“!

Galerijski opazovalec.

*** „Zora zori...“** ali „Slovenec“ se boji! Pozivlje, naj vendar nikar učiteljstvo ne ustanavlja sokolskih žup. — Že samo naše besede učinkujejo, kako bi neki vplivala njih izvedba na srčni utrip klerikalcev? Če učiteljstvo požiivi in okrepi s svojim vestnim sodelovanjem „Sokola“, stori le s tem svojo narodno dolžnost, ker njemu ni samo duševno, temveč tudi telesno izobraževati narod. — Seveda „Slovenec“ rolni iz povsem drugih vzrokov. Njega telovadna organizacija, ki stoji umetno pokonci, trpi dandanes na oni bolezn, ki jo imenujemo pomanjkanje voditeljev. Duhovni bratje se morajo vendar že odtegniti temu mestu, ker pod demokratizmom trpi njih avtoriteta, na katero pa stari fajmoštri mnogo dajo, ker jim nese in jih drži pokonci. Fanatizem jim ne nese! — Poziv „Slomškovi zvezi“ se ni obnesel in preti nevarnost, da s poživljenjem „Sokola“ ravno